

1908

Anul 3. 12/25 Septemvrei 1906—7 **Nr. 1—2.**

Reuniunea învățătorilor români

dela școalele populare confesionale ortodocse

din protopresbiteratele

Arad, Chișineu, Șiria, Boroșineu, Buteni, Radna și
Hălmagiu.

Organ periodic oficios

redactat

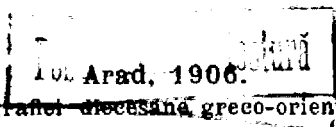
din încredințarea comitetului reuniunii de

Iosif Moldovan
președinte.

Edițiunea Reuniunii.

Abonamentul 5 coroane pe an.

Apare odată pe lună.

Tiparul tipografiei diecesane greco-orientale române.

3445
1

„Reuniunea învățătorilor“

organ oficios

apare odăla în fiecare luna

Abonamentul anual e 5 cor.

se solvește anticipative la adresa casarului reuniunei *Iuliu Grofșorean* învățător în Galsă p. u. *Világos*.

Manuscriptele

sunt a se adresă redactorului *Iosif Moldovan* director școlar în Arad Piața Tököly Nr 8.

Rugăm pe tot românul de inimă, a spriginți acest organ al școalelor române.

Ofertele mărinimoase, pentru fondul de editare al organului nostru, sunt a-se trimite la adresa casarului reuniunii.

*Onoratele redacțiuni sunt rugate a ne trimite foile în schimb.
Foile primite le păstrăm pentru biblioteca reuniunii.*

Anunțuri se fac în mod foarte răstrâns și să plătesc anticipative: șirul 50 fil. Jumătate pagina: 12 cor. O pagină întreagă: 20 cor.

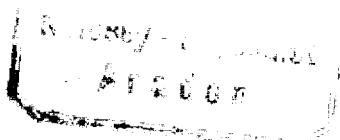

Tabla de materii.

Anul III (1906. Numerii 1—6).

A) Oficioase.

Pagina.

1. Cuvânt prezidial la adun. gener. a XVI rostit de v.-prezidentul Iosif Moldovan	4—10
2. Discurs rostit de P. On. D. Vasilie Beleş ca esmis consist.	11—13
3. Protocolul adun. generale a XVI.	14 25
4. Pentru îmbunătățirea sortii învățătorilor, apel înaintat membrilor reuniunii, cari sunt și membrii ai M. Congres național	33—37
5. Circular general către despărțămintele reuniunii	38—42

B) Articlii ocazionale.

6. „Adunarea generală din Pecica” de Dimitrie Popovici	1 3
7. „La publicarea concurselor pentru stațiunile învățătoresci de D. O.	43—46
8. „Cam ce e pricina raportulut încordat dintre preoți și învățători?” de B.	47—51
9. „Cam ce e pricina raportului încordat dintre preoți și învățători”, de Magistrul	57—59
10. „O primejdie mare”, de Iosif Stanca	81—82
11. „† Teodor Ceontea”	89 94 ✓
12. „La mormântul lui Teodor Ceontea”, de Dim. Popovici	97 100 ✓

C) Poezii.

13. „Învățător”, de Sim. Bârlea	80
14. „Moartea lui Optum”, de Teodor Ceontea	95—96 ✓
15. „La sicriul profesorului preparandial Teodor Ceontea” de Nicu Stăjereț	101—102

D) Disertațiuni.

16. „Ioan Amos Comenius”, de Nicolae Cristea	60 - 69
17. „Alcoolismul”, de Georgiu Petrescu	70—79
18. „Școala practică”, de Iosif Stanca	108—115

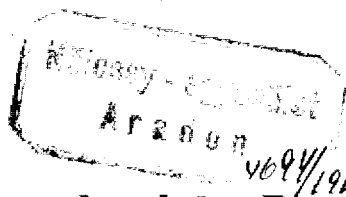
E) Prelegeri practice.

19. „Numărul 12”, tractare mețodică după metoda lui Grube, de Nicolau Hărduț	101—107

F) Informațiuni.

20. Dispozițiuni importante, (Consistoriul din Arad)	26
21. Profesori noi	27
22. Tovărășii sătești	27
23. Reuniunea învățătorilor din dieceza Caransebeșului	28
24. Festivalul corurilor la expoziția din București	28
25. Dare de seamă. (Pentru fondul de editare al organ.)	31
26. † Elena Faur	32
27. Convocarea comitetului reuniunii	32
28. Congresul național bisericesc	52
29. Adunarea generală a învățătorilor gr. catolici din arhidieceza de Alba Iulia și Făgăraș	52
30. Conferințe de toamnă	53. 83. 116
31. Invitare la concert în Seleuș Cigherel	53
32. Frații Bihoreni	53
33. Logodnă (Petru Lupaș)	54
34. Anuare sau rapoarte anuale	54
35. Școala de repetiție organizată în mod practic	83
36. Mișcări pentru îmbunătățirea sortii învățătorilor	84
37. Sfințire de biserici	86
38. Adunarea generală a reuniunii surori din Timișoara	86
39. Corb alb	86
40. Mulțămită publică	86
41. Cununie (Niță Popescu)	86
42. † Iosif Iosa	86
43. † Virgil Popovici	87
44. Diverse	87
45. Îmbunătățirea sortii învățătorilor	116
46. Comitetul Reuniunii	118
47. În atențiunea membrilor Reuniunii	119
48. Organul Reuniunii	119
49. Dar pentru fond. de editare al organ. Reun.	119
50. Dar pentru Reuniune	119
51. Monument profesorului Ceontea	119
52. † Ioan Ardelean	120
53. † Laurențiu C. Pop	120
54. Solvirea taxelor	31. 54. 88. 120

Adunarea generală dela Pecica.

Reuniunea noastră învăătorească, s'a ținut estimp adunarea sa generală în frunțașă comună *Pecica*, Mercuri și Joi 16/29 și 17/30 Aug. a. c., desfășurând și aici cu demnitate mândrul și prețiosul ei steag.

Plecarea spre *Pecica* s'a făcut din *Arad*, Marți 15/28 Aug. a. c., în ziua de Sfânta Marie mare, cu trenul de 4 oare p. m., în frunte cu comitetul și cu neobositul nostru președinte *Iosif Moldovan*. Primirea, ce bravii *Pecicani* au știut face reuniunii noastre, le-a asigurat dreptul la cinstea și recunoștința tot omului de bine. Ca în totdeauna, așa și de astădată, bravul popor *pecican*, în frunte cu preoții și învățătorii lor, a fost la culmea chemării sale. Ajunși în gara din *Pecica*, ne așteptă aproape tot satul, care între bubuitul treascurilor și acordurilor dulci a-le muzicei, eșita cu mic cu mare, pentru-ca să dea cinste acelor, cari cu cinste au venit în mijlocul lor; să dea cinste acelor modești fii ai neamului, cari sau angagiat la luptă serioasă și muncă stăruitoare pentru un nobil și sfânt ideal: *idealul bunăstării și propășirii în cultură a poporului românesc*.

Descălecând, în fruntea convoiului păsește părintele: *Dr. Dimitrie Barbu*, care în frumoase și bine simțite cuvinte salută reuniunea în numele *Pecicanilor*, la ce președintele *Iosif Moldovan*, răspunde tot atât de frumos, dând expresiune bucuriei și mulțumitei corpului învățătoresc întrunit în reuniune, pentru entuziasma și neașteptata primire.

După aceste salutațiuni cordiale, am intrat cu toții în comună, într'un lung, foarte lung șir de trăsură, încun-

giurați de dragostea și iubirea poporului, având în frunte o mulțime de călăreți, îmbrăcați în frumoase costume naționale de călușeri. Ajungând la școală, neobosiții noștri colegi, în frunte cu și mai neobositul nostru frate: *Stefan Roja*, ne-au încvartirat pe toți într'o ordine exemplară. Ne-a încântat și aici cumințenia și ospitalitatea poporului nostru în frunte cu badea *Orga*, care nu s'au mișcat din loc, până nu sa primit fiecare pe oaspele său.

La 7 oare seara, comitetul reuniunii s'a întrunit în sedință, pentru rezolvarea afacerilor curente, iar la 8 oare ne-am întrunit cu toții în ospătăria «Heller» din loc la «seara de cunoștință». Și Doamne, ce mai «sară de cunoștință» colea! Spațioasele încăperi de astădată sau dovedit prea mici, pentru a cuprinde întreg publicul adunat. Astfel în cea mai bună dispoziție, am petrecut toți împreună până noaptea târziu.

În ziua următoare, Mercuri dimineața la 8 oare, am luat parte toți la sfânta liturgie, împreună cu chemarea Duhului Sfânt. Au sluit preoții: *Dr. Dimitrie Barbu*, și *Sava Tămășdan* din Pecica și *Simeon Cornea* din Bătașia. Răspunsurile liturgice le-a cântat corul învățătorilor.

După terminarea sfintei Liturgii a urmat deschiderea adunării generale.

Toate lucrările adunării generale, precum și discuțiunile ce au urmat, au fost la nivelul convenit. Membrii reuniunii au dovedit în lucrările lor și de astădată: mult tact, multă prudență și profundă cunoștință față de cauzele școlare.

Pe lângă multele lucrări de valoare ale adunării generale din sesiunea actuală, să remarcă tot mai mult și sentimentul de stimă și de grațitudine a membrilor reuniunii față de binevoitorii și spriginitorii lor.

În această adunare generală, adecă, după cum bine accentuează un vrednic coleg de al nostru într'un raport ce-l face la o foare despre lucrările — noastre: «Adunarea generală, la propunerea comitetului, într'un elan de însuflețire alege de primul membru de onoare, pe încărunțitul

în muncă cinstită și dascăl al dascălilor: Teodor Ceontea, fost profesor preparandial și urzitor al acestei falnice reuniuni; pe acela, pe care vitrega soarte prea de timpuriu și încă viu la luat din fruntea reuniunii și care dela întemeierea ei și până în timpul abia trecut, a condus-o cu destoinicie uimitoare, spre progres».

Bravi membrii, frumoase rezultate!

Din incidentul ad. generale, comitetul arangiator din Pecica, a arangiat în onoarea oaspeților, în ziua primă după terminarea ședinței întâiu, și un prea succes banchet, dela care n'au lipsit nici toastele obicinuite. Președintele Iosif Moldovan toastează pentru M. Sa Regele; Secretarul general Dimitrie Popovici pentru I. P. S. Sa bunul nostru Episcop; Protasie Givulescu, pentru președintele Iosif Moldovan; Cassarul general Iuliu Grofsorean pentru inspecțiunea școlară; Nicolae Boșcaiu pentru reprezentanța forurilor civile; Ioan Vancu pentru conducătorii din Pecica, preoți, învățători, fruntași; Dimitrie Boariu, pentru oaspeți și Pavel Dîrlea, pentru dame. Au mai vorbit profesorii preparandiali: Sever Secula și Ioan Costa, apoi preoții Dr. Dimitrie Barbu și Moisa Babescu; Dimitrie Birăuțiu, Nicolae Ștef și inteligentul țaran — fruntaș din loc Teodor Orga. Seara tineretul din Pecica, sub conducerea tânărului învățător Ștefan Ștef, a arangiat în onoarea și în favorul reuniunii, un concert bine succes. În deosebi a surprins publicul tânărul student *Olariu*, care a cântat la cimbălă cu multă precizie. După concert a urmat joc până dimineată.

Rezultatul material al concertului, după cum suntem informați, este de 112.30 cor., venit curat în favorul reuniunii.

La revedere în Arad, și cu Dzeu tot înainte.

Dimitrie Popoviciu.

Cuvânt de deschidere

rostit de Iosif Moldovan, v.-președintele Reuniunii învățătorilor din dieceza Aradului, cu ocaziunea adunării generale a învățătorilor în Pecica.

Onorată adunare generală!

Întruniți în a XVI-a adunare generală a Reuniunii noastre învățătoresci, salut de binevenire pe frații învățători — membrii ordinari — și pe toți aceia cari ascultând glasul școalei au venit ca prin prezența lor să contribuie la promovarea culturii neamului românesc.

Doamnelor și Domnilor!

De câte ori văd învățătorii romani adunați la un loc, îmi aduc aminte de soartea și viitorul poporului român, pentru că știu, că aceste sunt puse în mâinile lor, știu, că tot ce are omenirea, are dela școală, dela învățător.

Școala este magazinul bogățiilor lumești, iar învățătorul împărțitorul acelor.

Ce ironie a sortii! Învățătorul — acela dintre muritori, carele mai puțin se împartășește de bunurile lumii, — el e chemat să împartă oamenilor comorile, cu cari a înzestrat și împodobit Dumnezeu lumea.

Omul când vine în lume, vine gol, fără averi materiale sau sufletești, aduce cu sine numai corpul, care este din pământ și iarăși acolo se va întoarce.

Averile și bogățiile nu se nasc cu omul, acele trebuiesc câștigate din greu aici pe pământ.

Ori credeți, că ceice moștenesc dela părinți bogății, sunt stăpâni peste acele între ori ce împrejurări? Ce s'ar alege de

acei oameni și de bogățiile lor, dacă părinții nu s'ar îngriji și de creștere, de educațiunea lor potrivită? Averile și bogățiile în lipsa de chiverniseală rațională s'ar mistui singure, și aceia ar rămânea iarăși goi cum au venit pe lume! Școala trebuie să vină în ajutorul lor, pentru ca să poată păstra averile moștenite și tot școala trebuie să vină în ajutorul celor ce voiesc să câștige averi.

Omul când vine în lume, nu aduce cu sine avere, dar nici înțelepciune. Aceste le câștigă cu încetul în viață. Dacă el vede la alții lucruri bune, dorește și el a le avea. Dacă vede și aude lucruri rele, face și dânsul asemenea. Va se zică: impresiunile din afară, din jurul său, influențează asupra sufletului și-i croește soarta. Și cum ar fi aceasta, dacă școala nu ar veni să promoveze impresiunile bune și să stărpească pe cele rele?

Cred, că în fața atâtor psihologi e de prisos să mai lămuresc afacerea, pentru că fiecare om cu judecată nepreocupată știe, că învățătorul este chemat a influența asupra sufletelor omenesci el a chemat a îndreptă moravurile și prin urmare, el poate fericii ori nefericii pe om.

Învățătorului îi este încredințată educațiunea tinereții, iar tinerețea este speranța viitorului.

Fericirea, ori nefericirea singuraticilor și a întregii omeniri depinde deci dela școală, dela conștientiozitatea activității învățătorilor.

Învățătorul conștiu poate da direcțiune, bună iar cel ușuratic poate periclita dezvoltarea omului. Învățătorul conștiu înzestrează societatea cu moravuri bune, cari duc la bună stare; iar nepăsătorul promovează patimile, cari pricinuesc ruina. Învățătorul împarte comorile sufletesci și prin acestea pe cele materiale.

Dacă marele general Moltke a atribuit victoria armelor germane contra Francezilor dascălilor germani; și dacă biruința Japonezilor asupra colosalului imperiu rusesc se atribue școalei japoneze — care în ultimele decenii a făcut progrese uimitoare — atunci soarta actuală a poporului român, bună ori rea cum e, cui altuia i se poate impune decât școalei române și învățătorilor săi?

Și dacă este aceasta așa, oare ce datorințe avem noi unul fiește carele în parte, iar mai vârtos corporațiunile, respec-

tive întrunirile noastre, cum este și cea prezentă? Putem noi să ne mândrim de starea actuală? — Destul este ce am făcut și nu ar trebui să mai încercăm nimic pentru viitorul neamului nostru?

Eu cred, ca da! Scopul întrunirilor noastre nici nu poate fi altul, decât analizarea stării poporului și aflarea mijloacelor pentru promovarea intereselor aceluia.

Să ne ocupăm așa dar de starea actuală a neamului din care ne-am născut, să o supunem aprecierii noastre, spre a afla restricțiunile ce stau în calea propășirii și spre a afla mijloacele prin cari am putea da direcțiune uniformă activității noastre cu privire la datorințele ce ni se impun în viitor, pentru ca poporul român să apuce pe calea binelui și să poată ocupa loc mai demn în concertul omenimei.

Se asemănăm poporul român cu alte popoare din patrie, cari trăesc cam sub aceleași condițiuni de viață, spre exemplu cu poporul german, agricultor ca și poporul nostru. Să privim de odată la casa românului și a germanului, să asemănăm holdele lor cu holdele noastre, vitele lor cu vitele noastre, portul lor cu al nostru și vom vedea sărăcia și necumpătul, vom vedea că poporul nostru e sărac și foarte necumpătat.

Am putea merge mai departe cu scrutarea, intrând prin bisericile și școalele lor pline și bogat înzestrate și asemănându-le cu ale noastre goale și lipsite, am scoate la iveală nepăsarea și necredința noastră, tot atâtea rele cari stau în calea propășirii neamului românesc.

Dar să nu intrăm așa afund în afacere, pentru că ni s'ar prea încurca ițele.

Să stăm deocamdată la sărăcia poporului român și să scrutăm după cauză.

Poporul român e mai sărac de cât poporul german. Oare pentru-ce?

Doară Germanul s'a născut mai bogat, ori cu însușiri mai bune?

Nu! Și unul și altul au venit în lume în acelaș vesmânt, cu asemenea calități!

Se poate că Dumnezeu iubește mai mult pe German de cât pe Român?

Credința noastră ne învață însă, că Dumnezeu este prea bun părinte, carele iubește pe toți fiii săi deopotrivă. El nu împarte averile și bogățiile lumii ca grație, ci pământul și apa, soarele, luna și stelele, munții și râurile, animalele și plantele, toate, toate le-a pus la dispoziția omului. Toate îi stau de-a gata fiecărui om, numai să știe să se folosească de ele.

Străinii zic că poporul German e popor lucrător de aceia e bogat; iar Românul e lenos și incurgiură lucrul.

E adevărat că lucrul este izvorul bogăției, dar că poporul român să fie lenos, să încungiure lucrul, nu-mi vine să cred.

Să aruncăm privirea noastră asupra întinselor câmpii ale Ungariei, să intrăm chiar și prin desișul munților, și în desul furnicar al locuitorilor, vom vedea pe Român tot cu sarcina în spate.

Românul la plug, Românul la sapă, la seceră, la coasă; Românul târșește pădurile, el coboară plutele pe râuri, el intră în adâncimea băilor etc. etc. — Se poate ca acest popor, a cărui viață dela naștere până la moarte, dela leagăn până la costiu e o muncă continuă, să fie sărac din cauza nelucrării, din cauza lenei?

Nu este adevărat! Calumnie! Atributul de lenos se dă pe nedrept poporului român, carele s'a purtat vitejește în războaie și a dat patriei sale pe cei mai vestiți eroi.

Nu lenea este cauza sărăciei poporului român, dar din cauza sărăciei este desconsiderat și trebuie să înfrunte nedreptăți și să poarte atributul de lenos.

Străinii cari se folosesc de puterea și brațele noastre, din motive ascunse nu voiesc să recunoască și să premărească hărnicia noastră; dar noi datorința avem să ne trezim, să descoperim în noi aceasta putere de viață și să o exploatăm în favorul nostru.

Și acum după ce am descoperit acest talent la poporul nostru, după ce am constatat că poporul român nu este întrecut în hărnicie de popoarele conlocuitoare, ba le premerge, să continuăm scrutarea noastră ca să aflăm cauza sărăciei.

Cine lucră, câștigă. Dar oare unde o fi câștigul Românului după lucrul cel mult și greu?

Românul săracul lucră și câștigă, dar câștigul nu este, nu corăspunde sarcinei ce o poartă, pentru că el nu știe prețui la fel lucrul cu osteneala sa. Românul lucră și câștigă, dar nu știe prețui câștigul său. Românul nu știe să privească și să apreteze viitorul. Românul nu se știe cumpăta. Românul nu știe și nu cunoaște natura și nu știe valoarea produsele ei în favorul său.

Nu știe! Nu știe! Iată ce se aude din cele sus înșirate. Românul nu știe, adică Românul nu are știință, învățătură, în raport cu celelalte popoare conlocuitoare și de neștiința lui se folosesc alții, exploatându-l în folosul lor.

Neștiința este izvorul tuturor relelor, și aceasta stă în calea propășirii neamului românesc.

Lumea civilizată, omul cu carte știe, că baza bunăstării este nu lucru ci știința. De lucrat lucră și boul, lucră și animalele, dar rațional, cu înțelepciune și în favorul său, poate să lucre numai omul învățat, omul cu carte.

Norvegienii — cari toți știu ceti și serie — trăese pe țarmurii oceanului printre stânci pleșuge, mai bine decât noi în canaanul Europei.

Englezii prin știința și învățătura lor stăpânesc preste țări și popoare mai mari și mai număroase decât ei; iar Rusia cea fără margini, în lipsa de cultură potrivită, e silită să ingenuncheze înaintea piticilor Japonezi.

Povorul român e sărac, pentru că nu are cultura recerută, nu are carte. Poporul român e desconsiderat și batjocorit pentru că n'are învățătură. X

Cauza acestor stări de lucruri este școala. Școala română care, cu tot devotamentul dascălilor săi, n'a putut și nu poate arăta aceleași rezultate în raport cu școala poporală germană.

Poporul român a avut și are și azi școale puține în raport cu numărul indivizilor. Școala română a fost și este și azi nepotrivit organizată față cu organismul modern al școalelor germane. Școala română e săracă și nu dispune nici de cele mai elementare recvizite.

Învățătorul german, care este mai asigurat contra grijilor lumești, propune la una, cel mult două clase și la 30 mult 40

elevi, până când dascălul român are 80—100 și mai mulți elevi și propune în șase clase deodată.

Între astfel de împrejurări numai puțini elevi pot trece prin cele 6 clase spre a-și însuși cele mai necesare cunoștințe elementare pentru viață.

Apoi câți Români, din cauza neinteresului părinților, nici nu ajung la școală! Germanul trimite copiii la școală din convingere, pentru că cunoaște folosul cel mare ce rezultă din școală; iar Românul dacă-l și trimite, apoi numai de frica pedepsei îl trimite.

Aceasta e starea poporului român în raport cu poporul german. Dlor și fraților, iar pentru viitor cu toții știți ce-l așteaptă pe tot Românul care nu va ști carte. Omul fără carte va fi dat la o parte, desconsiderat și lipsit de toate drepturile omenești și nu va prețui nici cât o viață bună de lucru. Asemenea soarte îl așteaptă și pe poporul înapoiat în cultură. Poporul incult va fi supus și contopit, sau cum am zice înghițit, de popoarele cari prin cultură și avere și-au câștigat poziție mai bună și mai respectabilă în concertul omenimei.

Dacă poporul român e îndărăptul altor popoare din patrie, vina o poartă antecesorii noștri, pentru că n'au prevăzut pericolul și la timpul său n'au dat atențiunea cuvenită școalei. Dar păcatul acesta se va ușa pe noi fraților, dacă nici în ceasul al unsprezecelea nu ne vom trezi și nu vom înlătura pericolul.

În fața acestor constatări fiecare Român adevărat, cu atât mai vârtos noi învățătorii avem sfântă datorință, să stăruim cu îndoit zel și cu mai multă conștiințiozitate la promovarea culturii neamului românesc. Și aceasta o vom putea face cu rezultat, dacă și ca singuratici și ca corporațiune, vom îndrepta atențiunea poporului asupra școalei și asupra folosului celui mare ce rezultă din ea. Să-l facem a-și trimite copiii la școală, nu de frica pedepsei, ci din convingere; apoi să nu retăcem și ascundem lipsele școalei, ci să indemnăm pe mic și mare, ca fără conziderare la jertfe, să stăruie la înmulțirea școalelor, și prevederea acelorora cu învățători buni și bine salariați.

Să organizăm școalele noastre cu precumpeneală și să le înzestrăm cu recvizitele cele mai corăspunzătoare.

Să ne organizăm și constituim în reuniune cu înțelepciune, ca glasul nostru, în interesul culturii neamului, să străbată în sus până la cele mai înalte pături ale societății, iar în jos până la cel din urmă Român.

Și făcând astfel, ne vom convinge în curând, că : școala bună este magazinul averilor pământești și învățătorul zelos strângător de comori pentru neamul său ; iar reuniunea învățătorilor bine organizată este cea mai puternică cetate, chemată a promova interesele culturale dela cari depinde soarta și viitorul poporului român.

Cuprins de asemenea vederi, în speranța că ele vor fi împărtășite de cuvenită atențiune în cursul lucrărilor noastre, declar adunarea generală a XVI a Reuniunii noastre învățăto-rești de deschisă.

Discurs

*rostit de P. On. Domn protopop al Aradului Vasiliu Beleş
în calitate de comisar consistorial la adunarea generală
din Pecica.*

Prea stimaţilor Domni şi Fraţi încăţători!

La întimpinarea elogioasă ce mi-o faceţi din incidentul prezentării mele de comisar consistorial, vin din adâncul inimii şi cu dragoste frăţească a Vă mulţămi, dară având eu norocirea a fi invitat şi din partea biroului reuniunii ca şi protopopul tractului, la care aparţine şi fruntaşa comună Pecica, unde suntem întruniţi, aşa vin a da răsunet întimpinării în următoarele cuvinte:

Ştim toţi aceea, că omul dela momentul naşterii sale are necesitate de ajutorul străin, căci facultăţile lui fizice şi spirituale fiind întunecate şi debile, trebuesc să se dezvoalte şi să se perfecţioneze, ca se poată ajunge pe o cale dreaptă la o viaţă mai fericită; — însă aceasta perfecţiune a omului, numai prin educaţiune se poate câştiga, căci numai printrânsa se nobilitează sufletul şi mintea omului, dacă se cunoaşte pe sine, chemarea şi datorinţele sale, — şi din aceasta cauză toate naţiunile numai prin o educaţiune potrivită au devenit şi pot deveni la o stare mai îmbucurătoare a înaintării şi la atingerea scopului dorit al fericirii sale. Deci, cu cât este mijlocul acela mai mare, prin care omul şi o naţiune îşi poate întemeia progresul înaintării şi fericirii sale, cu atâta şi conducătorii aceluiaşi mijloc de educaţiune trebuie să fie bărbaţi înzestraţi cu ştiinţele necesare, bărbaţi pătrunşi de mărimea chemării lor, cari au primit-o pe ei, bărbaţi activi, devotaţi şi abţi pentru această misiune grea, dar totodată frumoasă, înaltă şi sacră, şi dacă cineva a primit aceasta misiune pe sine, să caute a o împlini cu toată scumpătatea, căci altminterlea silinţele lui rămân zadarnice şi fără rezultat. — Cine primeşte pe sine această sacră şi delicată misiune, de a cultivă ti-

nerimea și nu corăspunde chemării sale, acela comite o crimă înaintea lui Dumnezeu, înaintea stăpânirii și comunii, care l-a ales de crescător și povățuitor pruncilor săi.

De aici se vede, că misiunea învățătorilor e înaltă și problema lor măreață, căci prin creșterea și instruirea pruncilor se pune un fundament tare și neclătit la un viitor mai înfloritor și fericit a posterității și națiunii, și ca să poată ajunge acest scop, trebuie ca învățătorii să fie spre aceea deplin evalificați, care evalificațiune mai ușor și-o pot câștiga prin consultări reciproce în adunările de reuniuni, unde nizuindu-se a se ajuta unul pe altul prin comunicațiunea câștigatelor experiențe pe vastul câmp al învățământului, la o mai mare și înaltă perfecțiune pot ajunge, — de unde să vede, cât de necesarii sunt reuniunile învățătoresți; — însă ca acestea reuniuni să poată aduce folosul dorit, și să poată fi pentru fiiecele nu numai o propunere sacă, ci o bază, spre care dânsul întru toate propunerile sale, să se poată răzima, — după a mea pricepere ar fi de lipsă pentru fiiecele, ca cele propuse în adunările noastre să le studieze din fundament și să le priceapă, iar nu numai superficial căci altmintrelea reuniunile nu-și pot ajunge scopul, pentru care s'au înființat, ci vor rămânea ca niște sămânțe aruncate într'un pământ nepregătit pentru aducere rodului dorit, și așa numai puțin rod ori fruct va răsări, iară partea cea mai mare din sămânța aruncată, rămâne fără rod și se va nimici, — și așa sămănătorul foarte puțin folos va câștiga din ostenelele sale, — căci dacă numai puțini vor studia și ști cele propuse în aceste adunări, iar cei mai mulți nu, ce folos de reuniuni? — unii cari au învățat și priceput cele propuse, iar ceilalți, cari n'au cuprins celea propuse, rămân fără de nici un folos, și toate călătoriile, ostenelele și spesele pe aicea făcute rămân zadarnice și ca în vânt suflate, — și așa dorința noastră comună e, ca după atâta osteneală, spese și călătorii, să putem odată eși cu cauza noastră școlastică din labirintul neștiinței și din stagnarea letargică la limanul dezvoltării și a propășirii, întru acest mod/ nici odată nu o vom putea ajunge.

E grandios edificiul, care avem al zidi, adevă edificiul culturei și al civilizațiunei, cari facultăți formează fundamentul

fericirii generațiunii noastre și a națiunii întregi, la perfecționarea cărui edificiu până la terminare, trebuie să avem lucrători dintre cei mai evalificați, activi și devotați, dacă dorim, ca acest edificiu să fie paladiul științelor și al fericirii noastre naționale, iar nu numai o ruină, — dară durere, cu niște măestrii necvalificați, neactivi și nedesteri misiunii lor, oare putea-vom noi astfel de edificiu și grandios op al duce în sfârșit ? Eu socot că nu.

Înainte deci D-lor învățători cu perfecțiunea, înainte cu desvoltarea, înainte cu sârguința pe acest câmp larg al învățământului, să ne sârguim fiește care după putință a adauge câte o petricică la acest grandios edificiu național, pe boltiturile inimilor fieștecăruia trebuie să stea inscripțiunea, — deșteptarea și înaintarea poporului român, aceasta o pretinde dela noi oficiul, o pretinde circumstările între cari ne aflăm, și mai pe urmă pretinde și națiunea a căreia fii suntem. Datorința noastră dar este a ne îngriji de biserici și școale bune, de preoți și învățători abți, fără de cari națiunea română nu poate exista între națiunile cele culte ale Europei — ca națiune; — fără de care suntem numai umbră aparentă, și asigurarea noastră despre un viitor mai bun e expusă la mare pericol.

Să conlucrăm dară cu toții la atingerea acestui scop, să conlucrăm la plantarea simțului moral și religios în inimile poporenilor și tineretului, cari sunt concrezuți conducerii noastre, că așa plinind chemarea noastră cu toată conștiințiozitatea, să merităm recunoștința contemporanilor, mulțămirea posterității și binecuvântarea lui Dumnezeu.

Nr. 1/1906-7.

Protocolul

Adunării generale a XVI, a «reuniunii învățătorilor dela școalele populare confesionale ortodoxe române din proto-prezbyteratele Arad, Chișineu, Boroșineu, Șiria, Buteni, Radna și Hălmașiu», care s'a ținut în Pecica, Mercuri și Joi în 16/29 și 17/30 August 1906.

Sedința I.

Ținută Mercuri, 16/29 Aug. orele 10—1 a. m.

I. La 9 ore a. m., membrii reuniunii în frunte cu prezidentul și cu comitetul, precum și cu toți onorații reuniunii au luat parte la Sfânta Liturgie împreună cu chemarea Duhului Sfânt, conform programei alăturată la protocol sub A).

II. După săvârșirea serviciului divin, prezidentul *Iosif Moldovan*, viceprezident, având la dreapta pe P. O. Domn *Vasilie Beleş*, protoprezviter, ca reprezentant al Ven. Conzistor și pe St. Domn *Florian Momac*, notar comunal, ca reprezentant al Mag. Sale Dlui *Varjassy Árpád*, consilier regesc și inspector de școale, încungiurat de întreg comitetul reuniunii, să postează la masa prezidială, așezată în mijlocul sfintei biserici și prin un cuvânt de deschidere foarte instructiv, dechiară adunarea generală a XVI. de deschisă.

Instructivul cuvânt de deschidere prezidial este ascultat cu mare atențiune și acoperit de aplauze însuflețite.

III. Conform punctului 3 din programa adunării generale, să face constatarea prezenților și rezultatul e :

din 285 de membrii ordinari, fondatori și ajutători sunt prezenți 183 lipsesc 102.

Adunarea generală se declară capabilă pentru de a putea aduce concluze valide.

IV. Se dă cetire actului oficios al Ven. Conzistor din Arad de dtto 12/25 Aug. a. c. Nr. 4976/906, prin care să notifică, că luându-se la cunoștință invitarea reuniunii de dtto 4/17 Aug. a. c., Nr. 125/906, s'a denumit ca delegat la adunarea generală P. O. Domn *Vasilie Beleş*, protoprezviter. Tot asemenea se aduce prin prezidiu la cunoștință, că Mag. Sa Dl inspector de școale Varjassy Árpád, konzilier regesc, încă a luat la cunoștință invitarea noastră și că a esmis ca delegat al său pe St. Domn *Florian Momac*, notar comunal în loc, după cari prezidiul exprimând bucuria adunării generale, că poate salută în mijlocul său atât pe delegatul Ven. Conzistor, cât și pe delegatul Mag. Sale Dlui inspector regesc de școale, îi roagă tot odată, ca la timpul său, să fie interpreți fideli ai sentimentelor învățătorimei, cescoperind P. S. Sale Dlui Episcop și Ven. Consistor, precum și Mag. Sale Dlui inspector regesc de școale, omagiile și recunoștința întregului corp învățătoresc întrunit în reuniune.

Rezoluțiunea Ven. Conzistor, adnexată la protocol sub B), precum și întimpinarea prezidiului, adunarea generală le ia la cunoștință între aclamări entuziaste.

V. Prezidiul salută în mijlocul adunării generale pe următorii oaspeți : Dr. Dimitrie Barbu, Stefan Tămășdan și Sava Tămășdan, preoți în Pecica ; Simeon Cornea, preot în Bătania ; Moise Babescu, preot în Fenlac ; Dr. Lazar Ghebeleş, avocat în Pecica : Dimitrie Birăuțiu, propr. și red. «Poporul Român» ; Nicolae Nicorescu, învățător în Timișoara ; Traian Mureșan, inv. gr.-cat. din părțile Orăzii-mari ; Iuliu Sifnos, învăț. sârbesc din Pecica ; Haller, dir. școalelor de stat din Pecica, precum și o mulțime de țărani fruntași din loc.

Adunarea generală încă se alătură acestor salutațiuni între urări călduroase la adresa oaspeților.

VI. P. On. Domn protoprezviter Vasilie Beleş, în-sinuându-se la cuvânt, salută adunarea generală în numele Ven. Conzistor printr'un discurs mai lung de cuprins pedagogic foarte frumos.

Să ia la cunoştinţă cu plăcere.

VII. Conmembrul Ioan Vancu propune, iar adunarea generală primeşte, că :

Atât cuvântul de deschidere prezidial, cât şi discursul P. O. Domn protoprezviter Vasilie Beleş, delegat conzistorial să se treacă în întregime la protocol. Adnexe sub C) şi D).

VIII. Prezidiul propune a se trimite P. S. Sale Dlui Episcop diecezan, aflător de prezinte în Sibiu la şedinţele Gozsdu, următoarea telegramă omagială :

«Învăţătorii români ort., întruniţi în adunare generală la Pecica, asigură pe Ilustritatea Voastră, patronul reuniunii, de neclintita lor supunere».

Să primeşte cu multă însufleţire.

IX. Prezidiul anunţă adunării generale tecerea din viaţă a următorilor zeloşi membri ai reuniunii : Ioan Voluntir, învăţ. în Şimand; Ioan Derna, învăţ. în Cinteiu şi Ioan Dascăl, învăţător în Erdeiş.

Adunarea generală dă expresiune condolinţei sale prin sculare şi „Dzeu să-i odihnească;“

X. Prezidiul propune, iar ad. generală aclamează:

1. *De membri ordinari*: Ioan Suci, învăţător în Căpruţa; Uroş Pinte, învăţ. în Dumbrăviţa; Petru Elenes, învăţ. în Groş; Simeon Crăciunescu, în Şoimoş şi Nicolae Boticiu inv. în Almaş.
2. *de membrii fondatori*: Georgiu Purcariu cassar conzistorial şi Dimitrie Birăuţiu, prop. şi red. „Poporului Român“. 3. *de membru ajutător*: Alexandru Florea, preot în Dumbrava.

XI. Nicolae Cristea ceteşte disertaţia sa: «Ioan Amos Comensius», adnexată la protocol sub E).

S'a luat la cunoştinţă cu mulţămită.

XII. Conform punctului 5 din programa adunări generale, prezidiul prezintă : raportul general despre activitatea biroului, a comitetului şi a desp. prot, precum şi

rapoartele de cassă, rugând adunarea generală, ca să ex-
mită anumite comisiuni pentru cenzurarea lor.

Adunarea generală la propunerea prezidiului esmite:

1. Pentru cenzurarea raportului general: Iosif Stanca,
Dimitrie Olar, Ioan Roșu, George Pleș și Elena Roja.

2. Pentru cenzurarea rapoartelor de cassă, bibliotecă și
controlă: Dimitrie Boariu, Teodor Cherechian și Nicolae Cristea.

3. Pentru încrierea de membrii noi: Ioan Ardelean, Petru
Russu și Ioan Vancu.

XIII. Prezidiul prezintă proiectele: »Regulament
general de cassă«, »regulament general de bibliotecă«, pre-
gătite în urma în însărcinării dela ad. gen. trecută și
»proiectul de buget« pe anul 1906—7.

Să predau comisiunii organizatoare.

XIV. Prezidiul prezintă scuzele pertru neparticipare
la ad. generală prezintă a următorilor membrii: Cornelia
Moldovan, Costantin Lucaci, Ioan Marta, Ilie Cristea, Teo-
dosiu Rafila, Aurelia Körösladányi, Ioan Leu și Ioan Buștea.

Să predau comisiei organizatoare.

XV. Să cetesc următoarele telegrame și adrese
sosite la prezidiu:

1. »Împedecat a participa, implor darul și bine-
cuvântarea ceriului asupra lucrărilor reuniunii»

Hodoș-Bodrog (Zádorlak) Arhimandritul: *Hamsea*

2. »Sus flamura. culturalei!»

B. Comloș (Nagy Komlos) *Vuia*, v.-preș. reun. bănaț.

3. »În numele reuniunii Caransebeșene, salut
întrunirea învățătorilor aradani. Sus flamura reuniunii su-
rori. Înainte cu sfânta noastră cauză culturală!»

Bocșa-montană (Némethogsán)

Ioan March.
prezident

4. *Onorabilă Reuniune!*

»Dragostea, ce-o port față de dascălul român,
pătruns până în adâncul sufletului de sfânta lui chemare,
mi-a inspirat gândul, să întru în societatea Dvoastră, ca
membru fondator.

»Dacă în urma noului oficiu ce ocup, numai sunt aproape fizicește, cu atât mai vărtos petrec cu inima, cu tot sufletul meu, în mijlocul Dvoastră, scumpi pioneri, bravi apărători ai comorilor cerești: limba și legea românească!

»Precum: »prin credința știință, iar fără de credință, nu este cu puțință a plăcea lui Dumnezeu«, înlocmai așa: prin limbă maternă, pedagogie, căci fără de această limbă, nu poate fi școală, pentrucă-i lipsește sufletul: pedagogia!

»Devotamântul Dvoastră pentru sublima chemare, î-mi ieste cea mai puternică cheazășie, că viitorul este încredințat unor brațe de oțel, cari vor înfrânge cu bărbăție toate rășboalele duhurilor nevăzute, cari au voit să nimicească neamul acesta românesc, merit de altfel, să reprezinte pe Tatăl ceresc, aici pe pământ!... Și, Voi, fraților, cunoașteți voia Lui, ... fiți, dar, lumină și »întunerecul se va sparge!«

Birtin, 14/27 August 1906.

»Ceriul Vă proteagă, în pace, la mulți ani!

Al Dvoastră sincer frate:

*Alexandru Munteanu a lui Vasile
protopopul Peșteșului.*

Telegramele, precum și adresa cetită, să iau la cunoștință între urări furtunoase.

XVI. Intrându-se în ordinea de zi, urmează: »Alcoholismul«, disertație de George Petrescu.

Bine lucrata disertație, sa luat la cunoștință cu mulțumită. Adnex sub F.

XVII. Înainte de a se ridica ședința, conmembrul: Ioan Costă profesor preparandial, însinuându-se la cuvânt face propunerea, ca premiul de 50 cor., să nu se deacearnă conform punctului 14 din programa adunării, ci spre scopul acesta, să se aleagă mai întâi o comisie, care să studieze toate disertațiile susceptute în progamă și numai pe baza propunerii acelei comisii, să se deacearnă premiul.

Față de această propunere, conmembrul Iuliu Groșorean, deși aprobă temeinicia motivelor invocate de ante-propunător, totuși motivând, susține dispoziția luată în chestia de comitetul reuniunii, adecă premiul de 50 cor., dat de un anonim, să se deacearnă disertației ce a făcut mai bun efect asupra auditorilor. Chestia supunându-se la vot:

Adunarea generală primește, cu 58 contra 10 voturi vederile lui Iuliu Groșorean.

Fiind timpul înaintat și programa ședinței prime exauriată, prezidiul anunță începerea ședinței a doua, la 4 ore p. m.

D. c. m. s.

Iosif Moldoran
vice-prezidiu.

Dimitrie Popoviciu
secretar general.

Sedința II.

Ținută tot în aceeași zi la orele 4—7 p. m.

XVIII. Urmează la ordinea zilei, conform programei: »Numărul 12«, prelegere practică din Aritmetică de Nicolae Hărduț:

care, pelângă observările făcute de conmembrii Iuliu Groșorean și Petru Vancu, să ia la cunoștință cu plăcere. Adnex sub G).

XIX. Conform punctului 8 din programă, urmează: »Școala practică«, disertație de Iosif Stanca, adnexată la acest protocol sub H).

Lucrarea aceasta făcută cu multă dragoste de cauză a produs vii discuțiuni în sânul adunării; discuțiuni, la cari au luat parte: Iuliu Groșorean, Petru Vancu și Iosif Moldovan. În urmă:

Adunarea generală o ia la cunoștință cu mulțumită.

XX. Iuliu Groșorean citește disertația sa: »In tot binele e și ceva rău și vice-versa«.

carea sa ascultat cu plăcere, adnexându-se la acest protocol sub I).

XXI. Dimitrie Boariu citește disertația sa: »Rolul învățătorului afară de școală«.

Dizertantului i-se votează mulțumită, iar lucrarea să adnezează la protocol sub J).

XXII. Prezidiul dă citire următoarelor telegrame:

1. »Salut reuniunea întrunită în scopul progresului școlii confesionale!«

Arad,

Dr. Ciuhandu ref. școlar.

2. »Dumnezeu binecuvinteze munca cinstită a pionierilor culturii naționale!«

Arad,

Dr. Pop, deputat.

Telegramele citite, producând mare însuflețire, să iau la cunoștință între urări de: »Să trăiască!«

XXIII. Prezidiul face amintire despre trecerea la cele eterne a zeloasei membre: Maria Crișan. Regretă amintirea abia acum. Intrelasarea însă a provenit din împrejurarea, că reposata, foastă învățătoare în Pecica, în decursul timpului a părăsit desp. și astfel vestea morții sale abia acum i-a venit la cunoștință.

Adunarea generală dă expresiune condolenței sale prin sculare și »Dumnezeu s'o ierte!«

În considerarea timpului înaintat, la propunerea membrului Ioan Vancu, ședința să ridice, anunțându-se continuarea în ședința a treia din ziua următoare precis la 8 ore a. m.

D. c. m. s.

Iosif Moldoran
vice-președinte.

Dimitrie Poporiciu
secretar general.

Ședința III.

Ținută Joi, 17/30 August orele 8—12 a. m.

XXIV. Redeschizându-se ședința, urmează la ordinea zilei: »Cunoașterea individualității elevului« dizertație de Ioan Roșu. După ce dizertantele este combătut cu puternice argumente de membrul Iuliu Groșorean,

lucrarea să ia la cunoștință, adnexându-se la acest protocol sub L).

XXV. Conmembrul Ioan Borcea, celește dizertația sa: »Cauze, cari oprimă chemarea învățătorului« adnexată la acest protocol sub M). Lucrarea aceasta a produs o vie discuțiune în sânul membrilor, la care au luat parte: Petru Vancu; Alexiu Dobos și Iuliu Groșorean. În urmă:

Sa luat la cunoștință cu plăcere, votându-i-să dizertantei mulțumită

XXVI. Urmează la ordinea zilei, conform punctului 13 din programa adunării, cetirea rapoartelor și referada comisiunilor exmise sub punctul XII, Nrii: 1, 2 și 3 a protocolului de față, aducându-se următoarele concluze:

1. Privitor la raportul general cu adnexele:

Adunarea generală, după ce ascultă raportul comisiei organizatoare, cetit prin referentul: *Dimitrie Olariu* și pe baza propunerii aceleia, ia la cunoștință raportul atât în general cât și în speșial votând: „laudă și mulțumită protocolară atât comitetului cât și biroului și în speșial vice-prezidentului și secretarului general, pentru interesul și zelul desvoltat întru promovarea intereselor reuniunii“, cu următoarele abateri respective, întregiri relative la raportul comisiei organizatoare:

a) Chestia privitoare la fondul de penziune învățătoresc, adnexat la fondul de penziune diecezan, cu abatere dela propunerea comisiei organizatoare, pe baza motivelor invocate de comitet în raportul său general, să declară finalizată.

b) Relativ la subscrierea declarațiilor pentru asigurarea tacselor de membrii, cu abatere dela propunerea comisiei organizatoare, să primește propunerea lui Iuliu Groșorean, ca comitetul să întrevină la Ven. Conzistor, pe lângă prezentarea listei restanțierilor, cu rugarea, de a-se dispune încassarea acelor restanțe prin P. O. Domni protoprezviteri concernenți.

c) Privitor la editarea în viitor a organului reuniunii, ad. generală, cu abatere dela propunerea comisiei organizatoare, primește propunerea lui Iuliu Groșorean, de cuprinsul: că până la finea anului 1906 la tot cazul să se continue editarea lui, până atunci însă, comitetul să însărcinează a încassă toate restanțele relative și încât va observa în aceasta privință înbunătățiri să se continue și pe mai departe editarea.

d) Toate celelalte puncte din raportul comisiei organizatoare să primesc neschimbate.

e) Bugetul reuniunii pe anul 1906 —7 sa statorit în suma de 915 cor. spese. Adnexe sub N), O), P), R) și S).

2. Privitor la rapoartele de cassă, bibliotecă și controlă.

Adunarea generală, pe baza raportului comisiei însărcinate cu cezurarea lor, celit prin referentul: *Dimitrie Bouriu*, aflând ordine întru toate, ia la cunoștință și aceste rapoarte.

În special să constată:

a) Că cassa reuniunii până cu finea anului 1905 a avut următoarea stare:

A fost să incurgă	50.295 cor.
A încurs	1090.66 "
A rămas să incurgă	3962.29 cor.

care sumă să acopere: 1263.17 cor. elocați la „Victoria“ și 2699.12 cor. restanță la membrii. De tot 3962.29 cor. Detrăgând spesele avute în decursul anului 1905 de 1.68.9 cor., din încasările de 1090.66 cor., rezultă și un plus de cassă de 21.75 cor.

b) că biblioteca reuniunii cu finea anului 1905 în total dispune: 1070 opuri în 1332 volume; față de anul trecut rezultă un spor de 53 opuri în 58 volume; dintre acestea 270 opuri în 497 volume să află în biblioteca centrală și 800 opuri în 835 volume în bibliotecile din despărțăminte.

În fine, votează atât cassarului și bibliotecarului, cât și controlorului general, pe lângă mulțumită protocolară, absolutul îndatînat. Adnexe sub T), U), V) și Z).

3. Comisia însărcinată cu înscrierea de membrii noi, prin raportorul Ioan Vancu, propune: iar adunarea generală aclamă:

1) *de membrii ordinari*: Alexandru Roja, inv. în Zimbru; Emilia Bugarin, inv. în Pecica; Ioan Andreiu, inv. în Păiușeni; Silviu Ganea, inv. în Hodiș; Teodor Mariș, inv. în Târnova; Dimitrie Simea, inv. în Comlăuș; Alexandru Budea, inv. în Crocna; Ioan Dema, inv. în Tomești și Zenovie Vesa, inv. în Șoimuș-Buceava. 2) *de membrii ajutători*: Alexandru Nica, preot în Almaș.

XXVII. Prezidiul dă cetire următoarei telegrame:

1. »Resalutăm pionerii culturai întruniți în adunare generală pentru promovarea învățămîntului confesional, dorindu-le mulți ani de activitate rodnică!«

Sibiu (Nagyszeben)

Episcopul: Ioan.

Să ia la cunoștință între aclamări puternice.

XXVIII. Conform punctului 14 din programa adunării, urmează votarea premiului de 50 cor. dat de un anonim dizertației ce a făcut mai bun efect asupra auditorilor. După ce conmembrul Iuliu Groșorean, roagă ad. generală, ca la decernarea premiului să nu iee în combinație și lucrarea sa, fiind ea mai mult un comunicat din călătoria sa de studiu întreprins prin România, prezidiul, la dorința generală a membrilor, ordonează în chestie votare secretă, a cărei rezultat este: sau dat de tot 123 de voturi, dintre cari lucrarea lui Nicolae Cristea a întrunit 6 voturi; lucrarea lui George Petrescu 33 voturi; lucrarea lui Iosif Stanca 9 voturi; lucrarea lui Dimitrie Boriariu 2 voturi; lucrarea lui Ioan Borlea 3; lucrarea lui Ioan Roșu 65 de voturi și 5 bile albe. De tot 123 voturi.

Pe baza acestui rezultat, prezidiul anunță ca concluz: premiul dat de un anonim dizertației ce a făcut mai bun efect asupra auditorilor, cu o majoritate de 65 voturi, sa decernut conmembrului Ioan Roșu.

Adunarea generală ia aceasta la cunoștință între aclamări frenetice la adresa lui Ioan Roșu.

XXIX. Ioan Roșu însinuându-se la cuvânt, dă expresiune mulțumitei sale pentru onorarea și distincția oferită, rugând totodată prezidiul, ca la timpul său, să binevoiască a împărtăși dlui anonim mulțumita sa; în urmă declară, între ovațiunile ad. generale, că suma de 50 cor. primită ca premiu, o lasă în favorul reuniunii.

Să ia la cunoștință cu mulțumită.

XXX. Urmează la ordinea zilei punctul propunerilor și a interpelărilor:

a) Ioan Vancu cerește propunerea sa adnecksată la acest protocol sub X).

Să primește relegându-se comitetului central.

XXXI. Pentru tinerea adunării generale a XVII.

să hotărește orașul Arad, fixarea timpului însă, să încredințează comitetului central.

XXXII. La apelul nominal făcut la fine:

răspund 187 membrii, lipsesc 57.

XXXIII. Prezidentul: Iosif Moldovan, vice-președinte, în numele său și al întregului comitet, mulțumind pentru încrederea avută până acuma, depune mandatul în mâinile adunării generale.

Să ia la cunoștință.

XXXIV. Pentru conducerea actului de alegere, la propunerea conmembrului Iuliu Groșorean adunarea generală aclamă

președinte: P. O. Domn Vasile Beleş, protoprezviter, delegat conzistorial; notar: Dimitrie Popoviciu, fost secretar general, iar în comisiunea candidătoare pe conmembrii: Alexiu Doboș, Protasie Givulescu, Nicolae și Boșcaiu.

XXXV. Prezidentul adhoc: P. O. Domn Vasile Beleş ocupând locul prezidial, după ce mulțumește ad. generale pentru încredere și după ce dechiara adunarea generală electorală de deschisă, roagă comisiunea aleasă a se retrage pentru combinarea listei noilor funcționari și membrii de comitet, iar până atunci ședința o suspende pe 5 minute.

Să ia la cunoștință.

XXXVI. Reapărând comisia însărcinată cu combinarea listei noilor funcționari și membrii de comitet, președintele adhoc redeschide ședința, apoi raportorul Alexiu Doboș propune, iar adunarea generală aclamă pentru periodul 1906/7—1908/9:

Opclanți:

Președinte:	Iosif Moldovan.
Vice-președinte:	Protasie Givulescu.
Secretar I.	Dimitrie Popoviciu.
Secretar II.	George Popoviciu.
Cassar:	Iuliu Groșorean.
Bibliotecar:	Dimitrie Iliș.
Controlor:	Ioan Vancu.

Membrii în comitet:

Ioan Vancu	preș.	desp.	prot.	Arad.
Dimitrie Boariu	"	"	"	Chișineu.
Alexiu Doboș	"	"	"	Șiria.

Pavel Dirlea	preș.	desp.	prot.	Boroșineu.
Nicolae Boșcaiu	"	"	"	Buteni.
Protasie Givulescu	"	"	"	Radna.
Mihail Vidu	"	"	"	Hălmagiu.
Ioan Roșu				
Ștefan Roja				
Nicolae Cristea				
Petru Vancu				
Damaschin Medrea.				

XXXVII. Noul președinte: Iosif Moldovan, ocupând locul prezidial, mulțumește ad. generale atât în numele său, cât și al biroului și al comitetului pentru noaua încredere.

Să ia la cunoștință între vii aclamări.

XXXVIII. Cu autenticarea protocolului:

să încredințează membrii din Arad.

XXXIX. Exauriate fiind toate punctele din programa sesiunii actuale, președintele Iosif Moldovan, mulțămind tuturor membrilor pentru sucursul binevoitor întru ducerea la bun sfârșit a lucrărilor noastre dascălești, mai apoi dorind tuturor și întoarcere fericită la a-le lor, dechiară ad. generală a XVI de închisă.

Aclamări frenetice acopăr călduroasele cuvinte de încheiere a-le președintelui.

P e c i c a, dat ca mai sus.

Iosif Moldovan
președinte.

Dimitrie Popoviciu
secretar general.

Acest protocol s'a cetit și autenticat.

Arad, la 30 August (12 Sept.) 1906.

Ioan Vancu,

Nicolae Ștef,

Mărioara Precupaș

Informațiuni.

Dispozițiuni importante. Venerabilul Conzistor, în deosebita sa preîngrijire de creșterea și educațiunea tinerimei, în timpul mai nou, a făcut esențiale dispozițiuni cu privire la promovarea învățământului elementar și anume:

Prin circularul de dtdo 27 Iunie a. c. Nr. 2630., sub răspundere morală și materială a îndatorat comitetele parohiale a se îngriji de încassarea și solvirea regulată a salarelor învățăto-rești, totdeauna pe lună înainte. În cazuri extreme, când din ori ce pricină nu s'ar fi încassat la timp aruncul, iar biserica nu ar putea împrumuta suma necesară pentru acoperirea salarelor res-tante, comitetele sunt îndatorate a conține un împrumut spre acest scop, iar percentele solvinde după acest împrumut se interzice de a-se detrage din salariul învățătorului.

Învățătorilor li este strict interzis de a încassa dela cre-dincioși bani ori naturale în contul salariului.

În afacerea salariului restant li se impune învățătorilor a se adresa inspectorilor tractuali și nu de-a dreptul Conzistoriului, iar întervenirea la organele politice, cu încunjurul și desconziderarea Conzistorului va fi urmărită cu toată rigoarea.

Al doilea circular cu datul de sus, Nr. 2634/1906 face dispoziții riguroase cu privire la educațiunea religioasă morală a elevilor dela școalele noastre confesionale. Arădicând școala noastră confesională peste școalele de alta categorie și studiul religiunii peste toate celelalte studii, Venerabilul Conzistor bazat pe dispozițiunea Sinodului Eparhial din anul 1902 Nr. 119, dis-pune: ca studiul religiunii — în primul loc în școala noastră confesională — să se propună prin clerul parohial, având învă-țătorimea în butul datorinței sale de învățători confesionali, a da mână de ajutor preotului în ceea ce privește disciplina școlară, ori în cazul când din cauza mulțimii școalelor preotul nu ar putea catehiza în tot locul, se catehizeze învățătorul la școala

străină pe care preotul nu o ar putea prevedea cu instrucțiunea religioasă. Sarcina catihizării cade asupra învățătorului și în parohiile administrate, în cari administratorul din cauza îndepărtării n'ar putea satisface acestei îndatoriri. Tot învățătorii sunt chemați a se îngriji de instruirea cântărilor ceremoniale și rugăciunile prescise.

Al treilea circular cu Nr. 4928/1906, face îngrijire de regularea frecvențațiunei școlare. Aici, conform articolului de lege XXVIII din 1876 § 6 p. 3, se dispune compunerea listei de obligaților și pe baza acesleia se deobligă învățătorii a face și a înainta raportul despre absenții, către antistiile comunale și către inspectorii tractuali, regulat și la timpul prescris. Încât antistiile nu ar satisface la timp datorinței lor, învățătorul prin oficiul parohial va întreprinde la inspectorul nostru tractual pentru regularea afacerilor pe calea sa.

Aceste circulare sau comunicat la toate organele bisericesti școlare, dispunandu-se cetirea lor și în ședințele comitetelor parohiale. Frații învățători le vor pute lua la cunoștință în întreg cuprinsul lor bogat. Conziderând importanța lor, am aflat de bine a le reproduce în estrase scurte și în organul nostru de specialitate, ca se atragem atențiunea învățătorilor în special asupra părților ce-i privesc pe dâșii.

Profesori noi. Venerabilul Conzistor a denumit de profesori la institutul pedagogic-clerical din Arad, pe Dl *Aurel Bratu* pentru providerea catedrei de „Matematică“ la despărțământul pedagogic; iar pe Dl *Alexiu Vesalon* spiritual seminarial, la încredințat cu propunerea „Tipicului“ la ambele despărțăminte. Dorim succese strălucite celor chemați să promoveze cultura neamului.

Tovărășii sâtești. Cu scopul de a promovă starea materială economică a poporului, „Poporul Român“ din Budapesta anunță pe Duminică în 30 Septemvrie convocarea unei adunări în Timișoara, cu scopul de a se organiza „Tovărășia agricultorilor și meseriașilor români din Ungaria“ după statutele proiectate spre acest scop de Domnii: V. Osvadă, I. Grăciunel și D. Birăuț. Să fie într'o'n ceas bun!

Reuniunea învățătorilor din dieceza Caransebeșului s'a ținut adunarea generală Joi și Vineri în 6 și 7 Sept. n. a. c. în *Băile-Erculane*. Binemeritul învățător din Bocoș *Ioan Marcu*, acum primar tot acolo, carele ca prim secretar al acestei falnice Reuniuni și-a câștigat recunoștință generală, acum ca președinte cu o destoinicie de admirat a condus adunarea generală, săcerând aplauze însuflețite pentru frumoasele idei dezvoltate în cuvântul său de deschidere. Dintre prestațiunile mai importante ale Reuniunii surori eternizăm aici deslegerea succasă a temelor: „*Limba maternă ca baza învățământului în școala populară*“, și „*Școala și poporul*“ impuse de comitet, prin lucrările zeloșilor membrii ai acestei reuniuni *Georgiu Joandrea* diacon-învățător în Lugos și *I. Crăciun* învățător în Hodoș. Anbele lucrări, cari predate liber și oral au legat atențiunea ascultătorilor secerând complăcere generală, au fost premiate de adun. generală cu sume conziderabile donate spre acest scop de membrii fondatori: *Dr. Corneliu Jurca* avocat redactorul *Drapelului* și *Dr. George Dobrin* avocat, președintele vestitului cor din Lugoj. Pe baza raportului general sa constatat și luat la cunoștință, că averea reuniunii se urcă la suma de 27797 cor 59 fil., iar biblioteca constă din 255 opuri în 298 tomuri. Reuniunea are 271 membrii ordinari, 71 ajutători și 151 fondatori. Dintre concluzele mai remarcabile din ședința a doua amintim: înființarea unui fond de 20 mii coroane — din averea reuniunii — pentru ajutorarea copiilor de învățători. La invitarea judei primar *Costantin Diminescu*, procsima adun. generală sau decis a se ține în *Ciacova*. Restaurarea pe anul societar 1906—7 sa făcut cu aclamațiune, realegându-se întreg biroul și comitetul. După încheierea adun. generale, membrii Reuniunei, alăturându-se coriștilor cari în aceeași zi treceau pe acolo spre București, au întreprins o escurziune prin România.

Festivalul corurilor la expoziția din București. Societatea „*Carmen*“ din București, sub direcțiunea Dlui *D. G. Kiriak*, a arangiat Duminecă 27 și Marți în 29 August v. a. c. în arenele române dela expoziție un festival impozant și splendid succes, la care au luat parte activă 25 coruri din România, Ungaria și Bucovina cu 1700 coriști. Corurile noastre

spre București au fost întâmpinate la toate stațiunile, de lume imenză, înfrunte cu reprezentanții organelor civile și bisericești, între sunetele clopetelor, bubuitul tunurilor și frumoasele acorduri a-le muzicelor militare. La sosirea în București bucuria și însuflețirea au ajuns la culme. De un „Ura“! „Trăiască corurile române“! „Trăiască frații noștri“! resuna văzduhul. Salutele și resalutele fraților întâlniți, au stors lacrimi de bucurie din ochii întregii mulțimi. Așezate corurile în ordine, au pornit impozantul cortegiu spre internul orașului, condus și însoțit de reprezentanții autorităților în fruntea a lor 20—30 mii de cetățeni ai Bucureștilor, eșiți spre întâmpinare și sub sunetele alor 3 muzici militare. Fruntea cortegiului au ajuns în calea Victoriei și sfârșitul era încă la gară. În tot decursul intrării, corurile au fost primite cu uralele entuziasmate ale publicului imens adunat pe trotuare, balcoane și ferestrii, aruncând plouă de flori asupra oaspeților așteptați cu dor. Ajunși la palatul regelui, muzicele au intonat imnul Regal pe care la cântat și publicul cu capetele descoperite. Junii din Brașov au descărcat salve de focuri din pistoalele lor. Prin bulevardul Academiei, defilând pe dinaintea statuei lui Mihai Viteazul și trecând prin strada Smârdan, cortegiul ajunsese la biserica Domnița Balașa, unde sa oficiat prin vicarul Mitropoliei Nifon Ploșteanul un Te-Deum, la care răspunsurile erau date de vestitul cor al acelei biserici, sub conducerea Dlui D. Todorean.

Duminecă dimineăța, toate corurile au azistat la sfințirea steagului societății de cântări „Carmen“. La 12 ore au avut loc în ospătăria țărănească un banchet, la care au luat parte toți președinții și delegații corurilor. În decursul însuflețitelor toaste sau luat hotărîrea, ca corurile să se întâlnească în fiecare an la Severin, Sinaia, Craiova și Lugoj.

După amezai la 3 ore sau început festivalul corurilor cu jocul junilor Brașoveni. Despre decursul festivalului foile din patrie și cele din România scriu cu multă laudă la adresa corurilor din Ungaria.

Ordinea producțiunilor a fost următoarea :

1. *Corul din Reșița* 100 persoane sub conducerea Dlui învățător Iosif Velcean au cântat: „Urare României“ de Costescu și „Resunetul Ardealului“ de I. Vidu.

2. *Corul Bocșenilor și Bozovicenilor*. Corul Bocșenilor sub conducerea Dlui Ioan Marcu, au cântat: „Despărțirea Basarabiei“ de Perian și „Marșul“ de Paulian. — Corul Bozovicenilor sub conducerea Dlui Ilie Imbrescu preot, au executat piezele: „Dulce Bucovină“ de A. Popovici, și „Î-mi place, nu-mi place“ de I. Vidu.

3. *Corul plugarilor din Căcova* condus de învățătorul Traian Lința, au cântat: „Marșul plugarilor“ de Porumbescu și „Cadrilul“ de acelaș compozitor.

4. *Corul din Beiuș* dirijat de profesorul I. Bușița, au cântat: „Marșul Regal“ de Muzicescu și „Două inimi“ de Dima.

5. *Corul „Hilaria“ din Oradea-mare* condus de N. Fîru au cântat: „Dorul înstrăinatului“ de Flechtenmacher și „Doina“ de Vorobchievici.

6. *Corul din Coștei* condus de țăranul Iosif Micu sa produs cu: „Ciasul rău“ de Vorobchievici și „Calea mândrii“ de Lugojan. Fiind viu aplaudați, au mai cântat apoi și „Hai frați la năvală dați“.

7. *Corul din Oravița română*, dirijat de învățătorul I. Bogdan, au executat piezele: „Cântecul Prutului“ de Vorobchievici și „Dorul Ardealului“.

8. *Corul „Armonia“ din Tîrăniș mare*, condus de învățătorul Iuliu Birou au cântat: „Hora Coriștilor“ și „Alarma“ ambele compozițiuni a le însuși conducătorului.

9. *Corul Lugojenilor*, condus de cunoscutul compozitor Ioan Vidu învățător în Lugoș, au încununat cîstea corurilor din Ungaria cu piezele proprii a-le conducătorului: „Peste deal“ și „Negruța“ exzekutate, cu precizieune de admirat.

Între mult aplaudații conducători, Ioan Vidu au fost deosebit sărbătorit de urările înmensului public ce abia mai încăpea în arenele române.

Ca de încheiere au urmat

Corul de 800 persoane, compus din toate corurile de sus, care sub conducerea sărbătoritului Ioan Vidu. au executat foarte

impunători: „Hai în horă“ de Dima, „Imnul Regal“ de Hübsch și „Pui de lei“ de Vidu cu acompaniamentul muzicii militare.

Festivalul sau ridicat cu marșul „Deșteaptă-le române“ cântat de întreg publicul prezent în arene, acompaniat și de muzica militară.

În ziua următoare coriștii au făcut excursiune la Sinaia fiind întâmpinați și sărbătoriți cu multă însuflețire. După sosire au vizitat mănăstirea, unde sa celebrat doxologia. De aici au plecat la castelul Peleş, prezentându se prin o delegațiune sub conducerea Dlor Dr. Nicolae Oncu. Dr. St. Petrovici, Coriolan Bredicean și protopopul Lugojului Dr. Georgiu Popovici în audiență la M. S. Regele Carol. Măestășile lor Regele și Regina a distins pe fiecare membru al delegațiunii cu câte o întrebare despre stările și locurile de pe unde se află. După recepție au urmat defilarea corurilor pe dinaintea palatului, aclamând cu însuflețire pe Augustii Suverani ai României iubilare. În sfârșit corul, sub dirigința Dlui Kiriak, au cântat „Imnul Regal“ și „Marșul unirei“.

Măști seara sa continuat festivalul, concertând corurile din: Seliște, Ocna Sibiului, Orăștie, *Corul moșilor* din Abrud, *Doina* din Turnul Severin, *Armonia* din Bărlad, *Doina* din București, *Transilvania* cor german din București, *Corul țărănesc* din Oșoi (jud. Iași), din Breaza (jud. Prahova), Dumbrăveni (jud. Botoșani), *Armonia* din Cernăuți, *Carmen* din București, Apoi toate aceste coruri sub conducerea Dlui Kiriak 900 coriști au cântat mai multe pieze alese.

Dare de seamă. Cu ocaziunea concertului araujat în Pecica la 29 August n. a. e, în favorul fundului de editare al organului reuniunii, au binevoit a supă solvi următorii Domni: Dr. Aurel Novac avocat în Pecica 8 cor; Dr. Nicolae Oncu dir. de bancă în Arad 5 cor; Florian Momac 4 cor; George Petrovici, Ioan Iancin, Ioan Duma, Ioan Vancu, Iustin Dască, Georgiu Popa, Iosif Stern, S. Mihuța, Iuliu Vobuy și Vasilie Ciorogar câte 1 cor. Ioan Mizeș, Ioan Costa câte 40 fil. Primească marinimoșii spriginitori ai cauzelor reuniunii și pe aceasta cale mulțămăta și recunoștința noastră. În numele comitetului aranjator. Ștefan Roja învățător în Pecica.

Incassarea tacselor. D. Iuliu Groșorean, cassarul general al Reuniunii avizează, că cu ocaziunea adun. gen. din Pecica au incassat următoarele tacse:

a) *Taxa de membru. Dela Domnii*: George Purcar, Dimitrie Birăuț și Aurel Novac în taxa de membrii fondatori câte 40 cor., Ioan Mladin 5 cor., Teodor Lucaciu, Sidonia Voda, Ștefan Stan și Alexanrru Nica câte 4 cor., George Petrișor, Damaschin Medrea, Vasilie Oarcea, Ioan Iancin, Gerasim Balint, Patr. Covaciu, Grigoriu Roșu și Iuliana Nastici câte 2 cor. Taxele le-au solvit prin casșarul despărțământului încă și Dnii: Sava Tămășdan, Efrem Hedeșan câte 4 cor., V. Guleș, D. Micu și Iuliana Plașa câte 2 coroane.

b) *Abonamente pentru organul Reuniunii pe anul expirat*: George Purcar 6 cor., Teodor Lucaciu, Ștefan Stan, Ioan Iancin, Petru Balint, Traian Givulescu din Radna, Grigoriu Roșu, Iuliana Nastici câte 5 cor., Grigoriu Farcaș 2 cor. și Sidonia Voda 1 cor. Abonamente au mai incurs dela Sidonia Voda Iarcoeș, Ioan Vancu Arad, Ioan Furdian Leucușești și Georgiu Petrovici Nădlac, câte 5 cor., și dela Uroș Todorean și V. Lupaș câte 3 cor.

c) *Taxa pentru diplomă dela Domnii*: Ioan Hui Șiria, Ioan Mladin Comlăuș și George Popa Drăuț câte 2 cor.

Au mai incurs pentru fondul de editare al organului Reuniunii, dela concertul din Pecica 112 cor. 30 fil. și dela Dl Ioan Roșu învățător în Buteni ca dar, 50 cor.

† **Elena Faur**, văduva de curând decedatului nostru confrate Traian Faur fost învățător în Sobotel, de cu grabă au urmat iubitului ei soț, lăsând după sine un drăgălaș inger acum orfan și de mamă. Înfirmământarea sa făcut în Pecica Sâmbătă în 2/15 Septemvrie în prezența unui public numărös și adânc emoționat. Dumnezeu să fie milostiv ofanului lor fiu!

Convocare.

P. T. Domni membrii ai nou alesului birou și comitet al Reuniunei, sunt rugați a lua parte la prima sedință ordinară de comitet, pe carea, în vârtutea §-lui 17 din statutele Reuniunii, o convocăm pe Joi 4 Octomvrie st. n. 10 ore a. m. în școala centrală din Arad.

Obiecte:

1. Executarea concluzelor adunării generale.
2. Dispoziții cu privire la cerțul de activitate a despărțămintelor.
3. Alte afeceri eventuale.

Arad, 1/14 Septemvrie 1906.

Iosif Moldovan m. p.
președinte.

Dimitrie Popoviciu m. p.
secretar general

Fraților învățători!

Adunarea generală din Pecica ne-au autorizat, să încassăm restanțele de taxe și abonamentul la foaiă, dacă cere trebuința, chiar și pe calea judecătoreiei.

*N'ar serei spre cinstea noastră aceasta procedură, de aceea rugăm pe fiecare membru și abonat, pe fiecare învățător adevărat, să nu întrelase a trimite taxele sale restante și curente la adresa casarului general **Iuliu Groșorean**, cel mult până la 10 Octombrie v., când se va preda lista restanțierilor avocatului reuniunii, spre a porni procedura judecătorească în contra celor ce împedecă reuniunea în dezvoltarea activității sale.*

Sperăm, că va fi foarte mic numărul acelor membrii, cari vor lăsa să ajungă treaba la proces, expunându-se pe sine și Reuniunea sa la neplăceri.

Prezidiul Reuniunii.

BIBLIOGRAFIE.

În tipografia diecezană din Arad a apărut și se pot procura următoarele manuale școlare și cărți de distracție moralizatoare:

<i>ABC-dar carte de cetire</i> de Iosif Moldovan și consoții	
ediția a V a	40 fil.
<i>A II-a carte de cetire</i> de Iuliu Groșorean și consoții	
ediția a II-a	40 „
<i>A III-a carte de cetire</i> de Nicolae Ștef și consoții	
ediția I.	60 „
<i>A IV-a carte de cetire</i> de Iuliu Groșorean și consoții	
ediția I.	60 „
<i>Limba maghiară</i> de Iuliu Groșorean și I. Moldovan	
pentru clasa I ediția I.	50 „
<i>Limba maghiară</i> de Iuliu Groșorean și I. Moldovan	
pentru clasa II ediția I.	50 „
<i>Dialoge</i> de Iuliu Groșorean — ediția I.	60 „
<i>Scrieri pentru popor</i> de Iuliu Groșorean într-o serie	
de 7 numeri à	20 „
<i>Geografia Ungariei</i> de Iosif Stanca	30 „
<i>Geografia Comitatului Arad</i> de Damaschin Medrea	60 „

În timpul mai nou au mai apărut în tipografia diecezană din Arad următoarele manuale:

<i>Carte de cetire</i> pentru elevii clasei a II de I. Vuia	36 „
„ „ „ „ „ „ a III și IV	50 „
„ „ „ „ „ „ a V și VI	60 „
<i>Curs practic de economie rațională</i>	56 „

Aviz ! La tipografia diecezană din Arad, se află spre vânzare: *Blanchete „Atestat școlar“* exemplarul . 4 „